

בית כנסת "אדרת אליהו"

ע"ש הח' אליהו בן הח' ראובן משה קליין ז"ל

עמותה רשומה: 9-832-005-58 - <http://aderet-eliahou.org>

ת.ד. 11240 גילה ירושלים 9111102 - ☎ 02-676 41 64

חברי הקהילה

כותבים

לעילוי נשמת

מורנו ורבנו הרב אליעזר אביגדור הללה זצ"ל

דברים שנאמרו באזכרה בתום השבעה של מורנו ורבנו הרב אליעזר אביגדור הללה ז"ל
בבית הכנסת אדרת אליהו

ב' דראש חודש כסלו התשע"ו – 12/11/2015

משימה קשה, קשה מאוד, וכבר קשה בתחילת דבריי...

הרי כל מי שדורש כאן מתחיל תמיד ב... : כבוד הרב, ברשות הרב.. ועכשיו איננו ביקשו ממני לדבר... נכון הייתי מאוד קשור אליו, הוא היה חבר – אבל אני חושב שמעבר לזה שהוא היה הרב שלנו הוא גם היה חבר של כולנו, של כל חברי בית הכנסת – הוא היה קצת ביישן אבל חבר אמיתי. והוא גם היה חבר במובן של אות הכבוד שנותנים בקהילות אשכנז לאלה שתרמו הרבה ליהודים, ליהדות : הוא היה חבר על תרומתו בהקמה של קהילת ובית הכנסת אדרת אליהו, חבר על תרומתו האדירה בהנהגת הקהילה, חבר על תרומתו בתחומים שונים וחשובים בתורה, בעבודה ובגמילות חסדים. ביקשו ממני לדבר אז אנסה להביע את הכאב של כולנו.

כבוד הרב, באחת מהדרשות האחרונות שלך – דיברת על מה שצריך להקפיד דורש בכדי שלא לגרום לטירחא דציבורא – נושא שהיה כל כך חשוב לך :

- שלא לדבר יותר מדי זמן אלא קצר ולעניין.
- לדבר חזק וברור כדי שכל אחד ואחת יוכלו לשמוע ולהבין.
- להגיד דברים נכונים, אמיתיים, חכמים ובטעים.

לגבי איך וכמה אני אדבר אני אוכל לעמוד בהוראות שלך, לגבי התוכן אני מקווה שאצליח לעמוד בזה למרות הקושי העצום...

הודעת לנו קצת לפני חג השבועות באומץ רב מאוד על מה שעובר עליך, על המחלה, ולמרות הכל המשכת לתפקד בצורה מדהימה : לפעמים עם הפסקות קצרות – המשכת לענות על השאלות, המשכת בדרשות, המשכת בשיעורים... והגענו לימים הנוראים – וכפי שאמרת לנו הם היו באמת נוראים עבורך – ועברת לפני התיבה במוסף של יום הראשון של ראש השנה, ועשית לנו את התפילה הכי יפה ששמענו ממך אי פעם, וב-"שאו שערים ראשיכם" שאתה ואנחנו כל כך אוהבים לשיר, קפצת במקום ודפקת עם היד על התיבה בהתלהבות ובשמחה רבה, וכמעט שראינו את מלך הכבוד וגדודים של מלאכי השרת צועדים לפנינו – ואני חושב שבזכותך, הם באמת היו כאן באדרת אליהו !

וביום הכיפורים – למרות שהיה לך קשה מאוד היית שליח ציבור שלנו ב- כל נדרי ובנעילה – וכל הקהל, אני מבטיח לך כל הקהל, עם כל הכוח, צעק וביקש יחד אתך מריבוננו של עולם : שלח רפואה שלימה לחולי עמך, עשה למענך אם לא למענינו !

ובשמחת תורה היית חתן תורה, וקראת בתורה, ובקידוש, שתית קצת וויסקי כדי לשמח את האנגלים והאמריקאים, וקצת בוחה כדי לשמח את האלג'יראים והטוניסאים, וקצת וודקה לרוסים שבקהילה, וקצת יין אדום לצרפתים של הקהילה... ושמענו אותך מדבר פה עברית, ושם אנגלית ואז גרמנית ושוב עברית ושוב אנגלית והייתה שמחה גדולה כאן והייתה שמחה גדולה בשמים.

ולבשת את הקיטל והתפללת את תפילת הגשם : ומאז ירד ויורד גשם כמעט ללא הפסקה וגם בערב שבת חיי שרה בזמן ההלוויה ירדו גשמי ברכה, והיה קשה להבחין בין הדמעות של מעלה לדמעות שלנו. היית ייקה ברמ"ח איבריך במובן הכי יפה של המילה : דיוק, משמעת עצמית, רצון אדיר, יושר, דרך ארץ גם במובן של נימוס וגם במובן של השכלה כללית מדהימה בכל התחומים של העולם שהקב"ה ברא. על הידע העצום שלך בתורה יחד עם השכלה כללית מאוד רחבה אומרים חז"ל : יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ. ובאמת התורה שלך הייתה יפה, מאוזנת, מחוברת לתלמידי חכמים כמו רב' אברום שפירא זצ"ל, ראש ישיבת מרכז הרב, שכל כך אהבת להזכיר בדרשותיך, ולצד זה תורה שמחוברת לחברה ולמציאות המורכבת, לפי המסורת של חכמי אשכנז.

כשהיינו שואלים אותך שאלות הלכתיות, היית עונה מיד, במקום או אחרי כמה דקות של חשיבה, ולפעמים כשהנושא היה יותר מורכב היית עונה בהרבה ענווה : אני צריך ללמוד את הנושא לעומק, אני אתן לך תשובה מחר.

אמרתי רצון אדיר, משמעת עצמית נדירה : למדת דיינות, מסלול ארוך וקשה, ויותר מאוחר הלכת לכיוון של משפטים, ונהיית עורך דין ועשית התמחות והמשכת לעבוד במחלקה למשפט עברי והמשכת לתואר שני והיית כבר על המסלול לדוקטורט, כך שאם היית ממשיך בדרכך, גם לנו באדרת אליהו היה עוד מעט רב – דוקטור בהתאם למסורת הנפלאה של תלמידי חכמים בגרמניה – כמו הרב ד"ר עזריאל הילדסהיימר או הרב ד"ר דוד צבי הופמן. "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום".

לפני כ-25 שנים נבחרת לקרבניטה של ספינת אדרת אליהו.

מההתחלה קבעת – יחד עם מקימי הקהילה – כללים כדי להבטיח את היציבות וההרמוניה בהתפתחות של בית הכנסת :

- לעשות הכול כדי להימנע ממחלוקות בתוך הקהילה, ובגלל זה מהר מאוד הובלת את כתיבת "ספר מנהגים והליכות" בבית הכנסת. בהקדמה לספר אתה כותב : "אולם חשוב מאוד שיהיה בבית הכנסת מנהג אחיד, על מנת לשמור על השלום ולהימנע ככל האפשר מהעוון החמור של מחלוקת". והקפדת מאוד על שמירת הכללים שבספר לטובת כולנו, והדבר הוכיח את עצמו מעל ומעבר.
- יחד עם זאת, וכדי שיהודים מכל העדות ירגישו פה בנוח, איפשרת שכל אחד יוכל לקרוא את פרשת השבוע או את ההפטרה לפי הנוסח שלו, ובימים הנוראים איפשרת ועודדת שחברינו יוצאי צפון אפריקה ועדות המזרח יוכלו לקיים מניין לפי מנהג אבותיהם במשכן אריאל.
- להימנע ככל האפשר מטירחא דציבורא כדי שעול התורה, המצוות והתפילות לא יהיה כבד על האנשים אלא מקור לאושר, לשמחה, לחיזוק הכוחות הנפשיים הטמונים בכל אחד ואחת כדי להתקדם בעבודת ה' אמיתית.
- היית תמיד מבקש שקיום המצוות לא יגרום לחילול השם. לדוגמא: בלילות לימוד של שבועות והושענא רבה היית תמיד מזכיר לאנשים שלא להפריע לשכנים ע"י שיחות או שירים מחוץ לכותלי בית הכנסת באמצע הלילה.
- שקט בזמן התפילות : מידי פעם היית חוזר ומבקש שנקפיד יותר ויותר על השקט בזמן התפילות וקריאת התורה, והצלחת ובגדול.

ולא רק בנושאים רוחניים היית גדול, גם בנושאים גשמיים היית מומחה. היית טבח מעולה – שף אמיתי, ואנשים היו מתייעצים איתך גם בנושאים אלה.

כבוד הרב, במשך כמעט 25 שנים, בקבלת שבת, מדי פעם, אחרי לכה דודי, היית קם ממקומך אל עבר דלת אולם בית הכנסת כדי, יחד עם חבר וועד לקבל ולנחם אבלים אבל... בשבת האחרונה, כשראינו את בועז, עמית וגלעד בניך האהובים נכנסים לניחום אבלים ואותך לא ראינו מקבל אותם, ליבנו נשבר כי הבנו ברגע זה שיותר לא תהיה איתנו, הבנו שאיבדנו באמצע הדרך רב, תלמיד חכם, חבר ושעבורינו מעכשיו הדרך פחות בטוחה והרבה יותר קשה.

ת.נ.צ.ב.ה.

יהודה בולאק

"שעה אחת קטנה יש בצום כיפורים שהגוף מתבטל והולך ונעשה כולו נפש." (לפנים מן החומה – ש"י עגנון)

אלי,

יום הכיפורים תשע"ו – בין כסה לעשור שלחת לי מייל לבקש שאעמוד לצידך בעת כל נדרי. בשמחה קיבלתי על עצמי למלא אחר בקשתך ולהתייצב יחד עם משה נאמן וספרי תורה בידינו אל מול ארון הקודש. "בישיבה של מעלה..." הרהרתי בסתר לבי – יהי רצון לפני אבינו שבשמים שאותו שליח ציבור אהוב שעומד לידי יאזור כוח כדי להתפלל באותה כוונה ונועם כפי שהיה רגיל להתפלל כל השנים.

"מיום כפורים שעבר עד יום כפורים זה ... היעלה על הדעת כי ביום כפורים שעבר מורנו ורבנו ירד לפני התיבה כבכל שנה - ופרקו נאה וזקנו מגודל וקולו נעים – ועתה תעמוד לפני בורא עולם וכל הקהל, יחד אתך, יתפלל בכוונה עצומה שלא יהא שום מכשול בתפילתך.

"מיום כפורים זה עד יום כפורים הבא עלינו לטובה..." ריבונו של עולם, מאז מוצאי שבת קודש בהעלותך כל קהילתנו מתפלל לרפואתנו השלמה של רבנו אליעזר אביגדור בן רחל. אנא עשה למען החלמתו והגשמת מילותיו של אותו ערב בשעה שחיבקתי אותו והוא עודד אותי ב"היה בסדר". אנא ברחמיך הרבים, שכל המלאכים יביאו תפילתי לפני כסא כבודך והפוך לו ולנו את העינוי הנורא הזה לששון ולשמחה – זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים ... "בראש השנה ... וביום צום כפור ... כמה יעברון..." אבל תשובה ותפלה וצדקה ... אולי ירחם..." בעש"ק חיי שרה נקראת לישיבה של מעלה.

נדם קולך. נפקד מקומך.

ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך ... זכרך חרוט על לוח לבי.

לך לשלום רבי ומורי וידיד נפשי – לעולם שכולו טוב - ויהי זכרך ברוך לעד.

יואל

אלי,

איננו יודעים האם לכתוב עליך ואליך כרב, כחבר או כיועץ, בפועל היית בעבורנו הכל. היד רועדת והדמעות יורדות, במחשבה על התהום והחוסר שנפתחו פתאום בפנינו.

היית לנו, להורינו, לילדינו ולחלק מנכדנו לרב גדול, מקשיב ומתקשר, נותן תשובות, רב של מספר דורות במשפחה ובקהילה.

הצלחת לחבר אותנו עם הרבה כוונה לבורא עולם בזכות התפילות והמנגינות הייחודיות שלך שתלווינה אותנו לתמיד א"י.

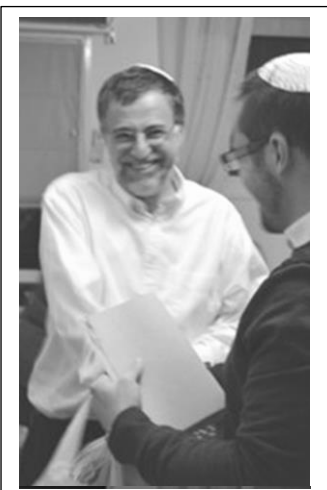
לא היה לנו מושג, ואולי גם לך לא, עד כמה אנשי הקהילה אהבו והעריכו אותך. ועכשיו שאתה איננו, בוקעות אהבה והערכה אלו ומתפרצות.

היית לנו למנהיג רוחני גדול ואמיתי.

תודה

רחל, קלוד וילדיהם

מאת יאיר (לוקאס) להמן

"Wenn Dir jemand erzählt, dass die Seele mit dem Körper zusammen vergeht und dass das, was einmal tot ist, niemals wiederkommt, so sage ihm: Die Blume geht zugrunde, aber der Same bleibt zurück und liegt vor uns, geheimnisvoll, wie die Ewigkeit des Lebens."

Khalil Gibran

Mit Schmerz habe ich dein Krebsleiden miterlebt und mit Schock und tiefer Trauer habe ich die Nachricht deines Todes erhalten. Es war für uns alle ein zu früher, zu schneller und unerwarteter Tod. Ich kann immer noch nicht fassen, dass du nicht mehr unter uns bist. Es fällt mir schwer, deinen leeren Stuhl bei jedem Synagogenbesuch zu sehen. Deine Worte, deine Lehre, die Gespräche auf Deutsch nach jedem Gottesdienst vermisse ich sehr. Die Lücke ist groß, die richtigen Worte fehlen und sind immer noch ungreifbar. Was bleibt sind die Erinnerungen an unsere kurze Zeit, die 3 Jahre des Zusammenseins, der Freundschaft, des gemeinsamen Interesses am deutschen Judentum und dessen Lehre von Torah im Derech Erez, deine Toleranz und Offenheit zur Außenwelt, zu Andersdenkenden, deine Neugierde und dein Wissensdrang, dein facettenreiches Wissen auf dem deine Lehre basierte, deine Menschlichkeit und Bescheidenheit, sowie große Hilfsbereitschaft. Du warst und bleibst ein Vorbild. Du hast viele Menschen berührt und viele Samen hinterlassen - Samen, der bei vielen von uns nach dem heftigen Regen vor 30 Tagen gedeihen und neue Früchte tragen wird.

יהי זכרו ברוך

Mein Name ist Susan Finsch, 29 Jahre alt.

Ich habe Eli im Sommer 2015 in der Synagoge kennen gelernt.

Und - obwohl ich ihn nicht sehr lange kannte, habe ich sehr bald seine Unterstützung auf meinem Weg erfahren.

Er war vom ersten Moment unserer Begegnung an sehr aufgeschlossen und interessierte sich für mich und meinen Weg zum Judentum. Er hörte mir zu und Dank ihm habe ich den entscheidenden Schritt in einen neuen Lebensabschnitt geschafft: Giur.

Ich hatte eine ungewisse und schwierige Zeit während der Wartezeit für den Giur - letztendlich, so denke ich, war es sein Brief und sein Fürsprechen, die mich haben weiterkommen lassen.

Tragischer Weise konnte er den Ausgang in dieser Sache nicht mehr mitbekommen:

Ich habe durch seine Unterstützung die Erlaubnis für den Giur in Israel erhalten.

Nicht einmal eine Woche, nachdem er diesen Brief für und über mich geschrieben hat, ist er verstorben.

So gerne hätte ich ihm noch für seine Hilfe und Unterstützung gedankt.

Ich dachte, dass ich ihm am nachfolgenden Schabbat noch persönlich dazu Gelegenheit hätte. Aber es gab keine Möglichkeit mehr dazu. So gerne hätte ich das getan! Er ist am Freitag Morgen verstorben.

Ich werde seine Unterstützung, Güte und uneingeschränkte Hilfsbereitschaft immer in Erinnerung behalten, ganz fest verknüpft mit meiner eigenen Geschichte.

TRIBUTE TO OUR RAV AND DEAR FRIEND, ELI HALLE, Z”L

Norman & Lola Cohen

When we first joined Aderet Eliyahu about 27 years ago, we had no idea that our rabbi spoke English fluently although he was always too modest to accept that he did. This discovery was a revelation to us and one that gradually led to a wonderful friendship. As he lived opposite our building, he and Norman would meet each other on the corner, every Shabbat morning and take the short walk to shul together, deep in conversation.

Eli said it gave him an opportunity to practice his already excellent English and Norman often used the precious time together to ask him questions of a religious nature. Very often the three of us and sometimes also one of his sons, would walk back home together after the service which gave Lola the chance to be part of that day's discussion. During these times we had the opportunity to discover that our Rav was not only a very wise and knowledgeable man but also one with a dry and delightful sense of humour. He possessed the rare quality of humility, if he was not sure about the answer to a question from one of us, he never hesitated to say, quite simply, "I don't know." There was absolutely nothing false or pretentious about him and his interpretation of Jewish law always veered towards the lenient, the feelings and situation of the enquirer being of nearly as great importance to him as the need to adhere to the law. A perfect example is that when Norman's back problems were becoming worse, and he told Eli, regretfully, that he would no longer be able to 'Duchan' as he could not bend down to take his shoes on and off, "Keep them on them!" was our Rabbi's response, "and if anyone doesn't like it, send them to me!" It's a struggle, but as you can all see, thanks to that advice, Norman still manages to 'duchan.'

With Rav Eli Halle's premature death, Beit Knesset Aderet Eliahu has lost a wonderful rabbi and leader and we, a very special, wise and dear friend.